

УДК 159.923

Бірон Богдан Володимирович

канд. психол. наук., ст. викладач кафедри диференціальної та спеціальної психології ОНУ ім. І. І. Мечникова

biron@i.ua

ORCID 0000–0002–9094–2610

**НАВЧЕНА РЕСУРСНІСТЬ ТА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я:
ПСИХОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНСЬКОЇ ВЕРСІЇ ШКАЛИ
САМОКОНТРОЛЮ**

Статтю присвячено вивченню питань про взаємозв'язки між психічним здоров'ям і ресурсами особистості в контексті надбань теорії навченої ресурсності. Метою статі є психометричний аналіз української версії шкали самоконтролю та оцінка взаємозв'язків навченої ресурсності із показниками психічного здоров'я на вибірці студентів ($n = 450$). Залишено 12 пунктів, що сформували остаточну версію шкали в однофакторному рішенні. Побудована шкала характеризувалась достатньою внутрішньою узгодженістю ($\alpha = 0,68$; $\omega_B = 0,71$) та ретестовою надійністю ($r = 0,79$). Встановлено, що студенти з високим рівнем навченої ресурсності рідше виявляли негативні поведінкові реакції ($r = -0,13$; $p = 0,01$) та у більшому ступені застосовували когнітивне оцінювання стресу ($r = 0,34$; $p < 0,001$).

Ключові слова: навчена ресурсність, психічне здоров'я, психометрична адаптація, конфірматорний факторний аналіз, ретестова надійність.

Постановка проблеми. Психічне здоров'я належить до найважливіших проблем сьогодення, визнане найважливішими складовими високого рівня якості життя, які дозволяють людині вважати своє життя повноцінним і значущим, бути активними і творчими членами суспільства. Психологічне здоров'я розглядається як один з критерієм якості життя особистості [1]. Проте залишається невирішеним питання про взаємозв'язки між психічним здоров'ям і ресурсами особистості в контексті надбань теорії навченої ресурсності.

Конструкт навченої ресурсності був введений у психологію Д. Майхенбаумом [8] з метою розрізнити поведінку, яка йде на користь особистості, від навченої безпорадності. Надалі він був операціоналізований М. Розенбаумом [12], який характеризує навчену ресурсність як надбаний репертуар, що інкорпорує набір переконань, добре засвоєних поведінкових актів та навичок самоконтролю. Цей репертуар використовується у регуляції внутрішніх реакцій, що взаємодіють між собою, для гарантування виконання цілеспрямованої поведінки. Елементи цього репертуару у різному ступені засвоюються протягом цілого життя [11].

Поняття про навчену ресурсність веде свій початок з теорії когнітивно-поведінкової терапії, де техніки самоконтролю, саморегуляції і самокерування використовуються щодо проблемних зон, пов'язаних з алкогольною чи наркотичною залежністю. Ключові припущення, що лежать у підґрунті цієї теорії, формулюються у вигляді чотирьох пунктів [13]:

- людська поведінка є цілеспрямованою;
- потреба у поведінці, що спрямована на самоконтроль, виникає, коли обставини протидіють цілеспрямованій поведінці;
- поведінка, що спрямована на самоконтроль, завжди пов'язана з певними процесно-регуляторними когніціями;
- численні чинники, які при цьому впливають один на одного, діють на процесно-регуляторні когніції і на поведінку, що спрямована на самоконтроль.

М. Розенбаум [13] замість того, щоб фокусувати увагу на хвороботворних чинниках, робить акцент на тих аспектах, які дають можливість людям залишатися здоровими в насиченому неминучими стресами середовищі. Замість того, щоб шукати фактори ризику, ним пропонується особистісна змінна, яка здатна пояснити, чому індивіди не піддаються впливу середовища, що продукує хвороби. Він, так само як і А. Антоновський, намагається відповісти на питання: що робить людей ресурсними, а не безпомічними. На думку М. Розенбаума, компоненти навченої ресурсності пробуджуються і формуються у багатьох ситуаціях і забезпечують базис для майбутнього навчання. Однак ступінь, у якому ці ресурси були надбані, є індивідуальним. Цей репертуар знаходиться у постійній взаємодії з фізичним і соціальним середовищем [13].

Аналіз останніх публікацій. Дж. Морінг [9] виявив і дослідив роль навченої ресурсності в тенденціях проактивного копіngu. Так, досліджені студенти, що характеризувалися більшою ресурсністю, краще впізнавали та ідентифікували потенційні джерела загрози, а також починали діяти до того моменту, як сталася стресова подія.

Аналогічно співвідношенню між загальною та академічною самоефективністю [14] можна проаналізувати і співвідношення між загальною та академічною навченою ресурсністю. Результати досліджень показали, що за умов однакового рівня стресового навантаження студенти з високим рівнем навченої ресурсності мають більшу самовпевненість, використовують більш ефективні копінг-стратегії, урізноманітнюють свої зусилля подолання у зв'язку з ситуацією і виявляють більш високу наполегливість, ніж студенти з низьким рівнем навченої ресурсності [3; 5; 7]. Студенти з більш високою навченою ресурсністю активніше використовують такі стратегії подолання стресу, як планування та вирішення проблеми, тоді як низька навчена ресурсність відповідає таким стратегіям, як прийняття бажаного за дійсне, самозвинувачення та невпевненість в собі [2; 5].

Підвищення навченої ресурсності не є прямою передумовою високих досягнень у коледжі [6]. Студенти з високим рівнем загальної навченої ресурсності не обов'язково є ресурсними стосовно академічної роботи. Вони можуть не приділяти достатньо часу для підготовки до занять та іспитів. Але студенти з навченою ресурсністю здатні засвоювати навички академічної ресурсності і одержувати високі оцінки. До того ж студенти з високою академічною ресурсністю, яка по суті є однією зі складових загальної навченої ресурсності, більш успішні у навчанні, ніж студенти з низькою академічною ресурсністю. Тобто академічна ресурсність уявляється більш

надійним і відповідним предиктором оцінок, що отримують студенти, ніж навчена ресурсність сама по собі [6].

Шкала самоконтролю (англ. *Self-Control Schedule — SCS*) розроблена М. Розенбаумом у 1980 році [10]. Вона є мірою одномірного конструкту навченої ресурсності. Шкала вимірює когнітивні навички індивідів для здійснення самовладання перед лицем стресових ситуацій. Кожному суб'єкту запропоновано відповісти на 36 тверджень з використанням 6-бальної шкали Лайкерта (від -3 до +3). Когнітивні навички, такі як сила волі, підтвердили себе як відносно стабільні індивідуальні характеристики в рамках одного індивідуума в часі і, таким чином, можна сказати, являє собою рису особистості, яку ми можемо називати рисою самоконтролю. М. Розенбаум вказував, що ретестова надійність тесту (період чотири тижні) складає $r = 0,83$, а коефіцієнти внутрішньої узгодженості $\alpha = 0,78-0,86$. Версія українською мовою не існує, її створенню присвячена ця стаття.

Отже, метою статі виступає психометричний аналіз української версії шкали самоконтролю, що вимірює навчену ресурсність, та оцінка взаємозв'язків цього конструкту із показниками психічного здоров'я.

Вибірку дослідження склали студенти українських вищих навчальних закладів. Загалом досліджені 523 студенти, а остаточна вибірка — 450 респондентів. Дослідження проводилось в Західному та Південно-Східному регіонах України. Середній вік досліджених студентів склав 19,29 року при стандартному відхиленні 2,53 року. Для діагностики застосовувались шкала самоконтролю (SCS) та опитувальник стресових подій студентського життя (SSI). Останній опитувальник (англ. *Student-Life Stress Inventory — SSI*) був розроблений у 1991 р. Б. М. Гадзеллою, Д. В. Гінтером та Г. Л. Фулвудом [4]. Він складається з 51 пункту. Пункти відносяться до дев'яти категорій (п'ять категорій стресорів і чотири категорії реакцій на стресори). П'ять категорій стресорів це: фрустрації (А), конфлікти (В), тиск з боку обставин (С), зміни (D) і власні особистісні якості, що можуть призводити до стресу (Е). Чотири категорії стресових реакцій — це фізіологічні реакції (F), емоційні реакції (G), поведінкові реакції (H), а також когнітивне оцінювання стресу (I). Респонденти мають відповідати на твердження за допомогою 5-бальної шкали Лайкерта. Пункти когнітивно-оцінної категорії мають зворотний ключ. В опитувальнику використовується шкала Лайкерта, оцінка за якою характеризує, як часто відбувається з досліджуваним та чи інша подія (1 — Ніколи, 2 — Рідко, 3 — Час від часу, 4 — Часто і 5 — Більшість часу).

Набір пунктів для психометричного аналізу української версії шкали навченої ресурсності складався з 36 тверджень. Причому пункти 1, 2, 3, 5, 7, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 36 були з прямим ключем, а пункти — 4, 6, 8, 9, 14, 18, 19, 21, 29, 35 зі зворотним. Описові статистики для пунктів наведені в таблиці 1.

Спираючись на дану таблицю можна зазначити, що всі досліджені пункти мали нормальний розподіл. Багатомірна нормальність розподілу підтверджена величиною коефіцієнта Мардіа, який дорівнював 150,69, що є значно меншим, ніж критичне значення 1368. Отже для конфірматорно-

го факторного аналізу можливим є моделювання з використанням методу найбільшої правдоподібності.

Таблиця 1

Описові статистики для пунктів шкали навченої ресурсності

№ пункту	M	SD	S	K	№ пункту	M	SD	S	K
1	4,25	1,22	-0,60	-0,01	19 (-)	2,85	1,56	0,37	-0,97
2	3,97	1,32	-0,56	-0,29	20	3,99	1,20	-0,57	0,00
3	4,04	1,35	-0,45	-0,43	21 (-)	3,41	1,56	0,06	-1,04
4 (-)	3,33	1,72	0,07	-1,31	22	4,02	1,42	-0,43	-0,66
5	4,55	1,35	-0,84	0,01	23	3,69	1,44	-0,16	-0,82
6 (-)	3,95	1,51	-0,31	-0,89	24	4,14	1,38	-0,59	-0,23
7	4,48	1,09	-0,77	0,60	25	4,18	1,21	-0,54	0,06
8 (-)	3,40	1,60	0,00	-1,18	26	3,82	1,36	-0,32	-0,57
9 (-)	3,21	1,43	0,15	-0,90	27	3,62	1,51	-0,09	-1,00
10	4,05	1,29	-0,48	-0,31	28	3,86	1,22	-0,23	-0,43
11	3,62	1,52	-0,07	-1,05	29 (-)	3,86	1,47	-0,18	-0,92
12	3,59	1,47	-0,12	-0,92	30	3,99	1,35	-0,38	-0,51
13	4,50	1,32	-0,85	0,14	31	3,79	1,42	-0,31	-0,72
14 (-)	3,13	1,89	0,23	-1,42	32	4,33	1,33	-0,67	-0,14
15	3,56	1,54	-0,10	-1,02	33	3,26	1,66	0,09	-1,23
16	2,42	1,59	0,80	-0,61	34	3,60	1,30	-0,22	-0,54
17	4,64	1,32	-0,90	0,11	35 (-)	3,92	1,50	-0,32	-0,86
18 (-)	3,83	1,47	-0,27	-0,76	36	3,74	1,49	-0,33	-0,85

Примітка: знаком (-) позначені зворотні пункти.

Початкова однофакторна модель, що включала всі 36 пунктів опитувальника, характеризувалася недостатньою відповідністю емпіричним даним (табл. 2, модель 1). Надійність за внутрішньою узгодженістю для шкали з 36 пунктів була задовільною ($\alpha = 0,67$; $\omega A = 0,63$). Ця модель відповідала вихідній концепції М. Розенбаума про структуру шкали навченої ресурсності. Модифікація початкової однофакторної моделі проводилася на двох етапах. На першому етапі зі складу шкали навченої ресурсності вилучались пункти з низькими за абсолютними значеннями навантаження на латентний фактор, на другому — за допомогою модифікаційних індексів виявлялись можливі кореляційні зв'язки, які здатні поліпшити модель, і ці зв'язки включалися до моделі.

Таблиця 2

Індекси відповідності для факторних моделей шкали навченої ресурсності

№	Модель	χ^2/df	RMSEA	SRMR	NFI	NNFI	CFI
1	1-факторна початкова	3,06	0,07	0,08	0,30	0,34	0,38
2	1-факторна модифікована*	0,98	0,00	0,03	0,91	1,00	1,00

Примітка: знаком * позначена модель, яка найбільше відповідає емпіричним даним.

Відповідно найменшими абсолютними навантаженнями на латентний фактор «Навчена ресурсність» характеризувалися наступні пункти шкали: всі ці пункти були вилучені з її складу, що у підсумку дало можливість сформулювати однофакторну модель, що складається з 12 пунктів.

Відповідно всі зворотні пункти були вилучені, а також деякі прямі. Модифікаційні індекси дозволи встановити необхідні кореляції між залишковими дисперсіями пунктів для поліпшення адекватності моделі. Парами таких пунктів були: 10 та 28, 11 та 12, 12 та 32, 13 та 32, 11 та 28, 26 та 34. Ця модель наведена на рисунку 1, а її психометричні індекси — у таблиці 2 (модель 2). Всі критерії свідчили про високу адекватність моделі емпіричним даним.

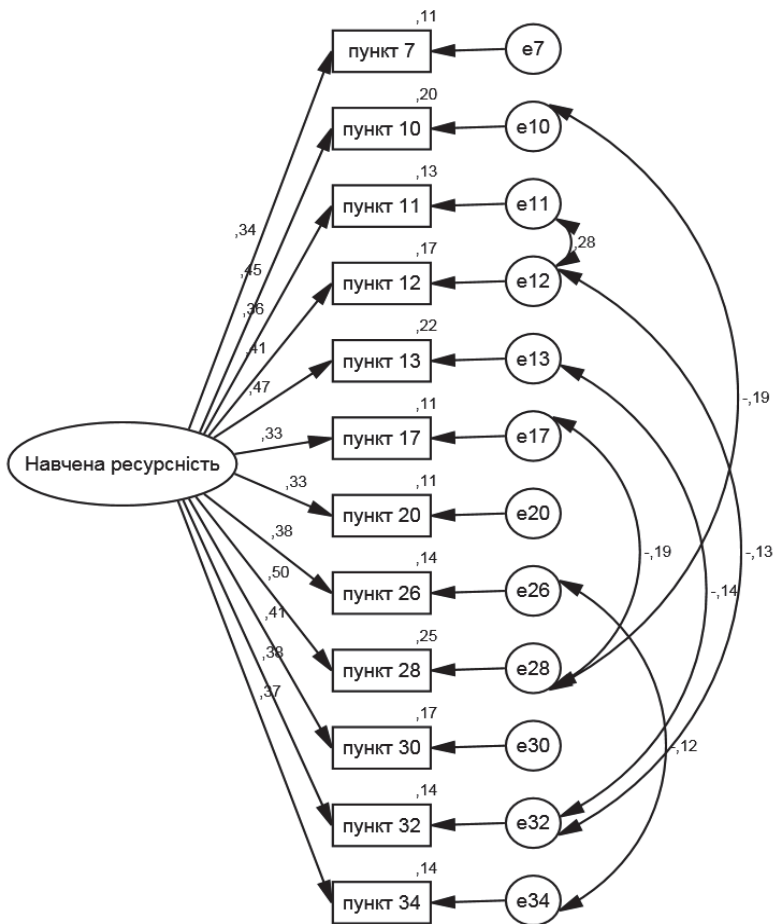

Рис. 1. Конфірматорний факторний аналіз для шкали навченої ресурсності.
Модифікована однофакторна модель

Примітка: нулі перед комами не наводяться; змінні з індексами *e* описують залишкову дисперсію

Залишено 12 пунктів, що сформували остаточну версію шкали в однофакторному рішенні. Побудована шкала характеризувалась достатньою внутрішньою узгодженістю ($\alpha = 0,68$; $\omega_B = 0,71$). Ця модель надалі буде прийнята за основну при розрахунку рівня навченої ресурсності як копінг-

ресурсу особистості. Останній етап психометричного аналізу цієї шкали полягає у дослідженні описових статистик.

Середнє арифметичне значення шкали навченої ресурсності склало 48,48 бала, стандартне відхилення — 7,42 бала. Коефіцієнти асиметрії та ексцесу вказували на близькість емпіричного розподілу значень до нормального: $S = -0,36$, $K = -0,61$. Графічно розподіл значень шкали навченої ресурсності у вигляді гістограми та коробчатого графіка наведено на рисунку 2.

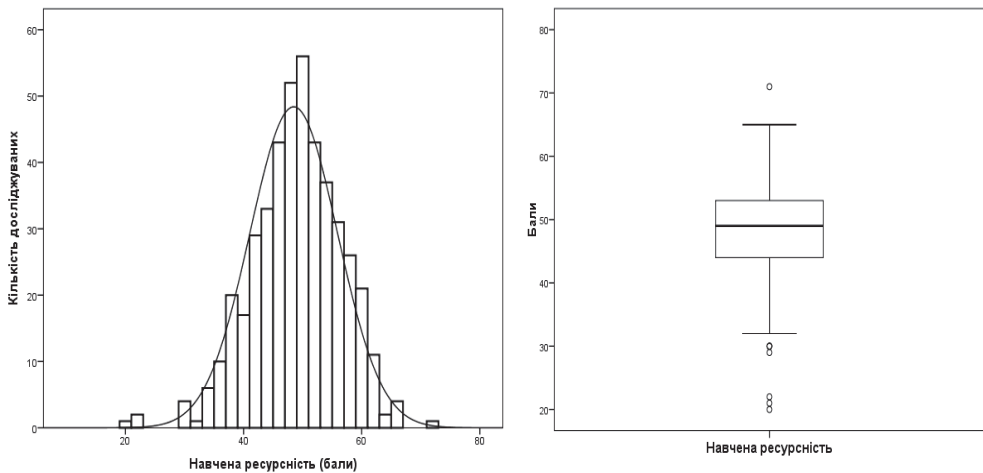

Рис. 2. Гістограма емпіричного розподілу значень (ліворуч) та коробчатий графік (праворуч) для шкали навченої ресурсності

Після проведення повторного дослідження (за 4 тижні) розрахований коефіцієнт кореляції Пірсона свідчив про високий рівень ретестової надійності ($r = 0,79$).

Отже, психометричний аналіз підтвердив, що адаптована україномовна версія шкали навченої ресурсності характеризується високою конструктивною валідністю та надійністю.

Далі було проаналізовано взаємозв'язки між навченою ресурсністю та показниками психічного здоров'я за опитувальником подій студентського життя. Так встановлено, що коефіцієнт кореляції між шкалою навченої ресурсності та категорією Н був статистично значущим та від'ємним ($r = -0,13$; $p = 0,01$), а коефіцієнт кореляції між шкалою навченої ресурсності та категорією Н був статистично значущим та додатним ($r = 0,34$; $p < 0,001$). Відповідно студенти з високим рівнем навченої ресурсності рідше виявляли негативні поведінкові реакції та у більшому ступені застосовували когнітивне оцінювання стресу. Також встановлено наступні статистично значущі коефіцієнти кореляції шкали навченої ресурсності з пунктами опитувальника SSI, а саме з пунктом 34 «Ображав (-ла) інших (словами і/чи фізично)» ($r = -0,137$; $p = 0,004$), пунктом 36 «Кутив (-ла) понад міру» ($r = -0,137$; $p = 0,004$) та пунктом 37 Був (-ла) роздратований (-а) по відношенню до інших ($r = -0,101$; $p = 0,032$). Відповідно навчена

ресурсність виступала протективним чинником по відношенню до таких проявів нездорового стилю життя та дезадаптивної поведінки, як: куріння, образлива поведінка та схильність до роздратування. Це дозволяє вважати навчену ресурсність чинником психічного здоров'я.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Таким чином, нам вдалося психометрично обґрунтувати українську версію шкали самоконтролю (англ. Self-Control Schedule — SCS), яка є мірою одномірного конструкту навченої ресурсності і розробленою М. Розенбаумом у 1980 році. Показано, що на першому етапі зі складу шкали навченої ресурсності вилучались пункти з низькими за абсолютними значеннями навантаженнями на латентний фактор, на другому — за допомогою модифікаційних індексів виявлялись можливі кореляційні зв'язки, які здатні поліпшити модель, і ці зв'язки включалися до моделі. Залишено 12 пунктів, що сформували остаточну версію шкали у однофакторному рішенні. Побудована шкала характеризувалась достатньою внутрішньою узгодженістю та високим рівнем ретестової надійності. Проведено кореляційне дослідження навченої ресурсності з показниками опитувальника стресових подій студентського життя. Встановлено, що студенти з високим рівнем навченої ресурсності рідше виявляли негативні поведінкові реакції та у більшому ступені застосовували когнітивне оцінювання стресу. Також навчена ресурсність виступала протективним чинником по відношенню до таких проявів нездорового стилю життя та дезадаптивної поведінки, як: куріння, образлива поведінка та схильність до роздратування. Це дозволяє вважати навчену ресурсність чинником психічного здоров'я. Перспективами подальшого дослідження виступає вивчення навченої ресурсності у взаємовідношенні із психічним здоров'ям на інших контингентах.

Список використаних джерел і літератури

1. Галецька І. І. Психологічне здоров'я як проблема національної безпеки / І. І. Галецька // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна. — 2012. — Вип. 2(1). — С. 49–58.
2. Akgun S. Learned resourcefulness moderates the relationship between academic stress and academic performance / S. Akgun, J. Ciarrochi // *Educational Psychology*. — 2003. — Vol. 23, No 3. — P. 287–294.
3. Akgun S. The effects of situation and learned resourcefulness on coping responses / S. Akgun // *Social Behavior and Personality* — 2004. — 32(5). — P. 441–448.
4. Gadzella B. M. Student-life Stress Inventory / B. M. Gadzella, H. L. Fullwood, D. W. Ginther // *Texas Psychological Convention*. ERIC. — San Antonio, 1991. — P. 345–350.
5. Gintner G. G. Learned resourcefulness and situation-specific coping with stress / G. G. Gintner, J. D. West, J. J. Zarski // *The Journal of Psychology*. — 2001. — Vol. 123, No. 3. — P. 295–304.
6. Kennett D. J. Academic self-management counseling: Preliminary evidence for the importance of learned resourcefulness on program success. / D. J. Kennett // *Studies in Higher Education*. — 1994. — Vol. 19, No. 3. — P. 295–307.
7. Kennett D. J. Impact of learned resourcefulness and theories of intelligence on academic achievement of university students: An integrated approach / D. J. Kennett, K. Keefer // *Educational Psychology*. — 2006. — Vol. 26, No 3. — P. 441–457.
8. Meichenbaum D. Cognitive-behavior modification: An integrative approach / D. Meichenbaum. — New York: Plenum, 1977. — 308 p.

9. Moring J. M. S. The role of learned resourcefulness in proactive coping tendencies / J. M. S. Moring. — San Antonio: The University of Texas, 2007. — 83 p.
10. Rosenbaum M. A schedule for assessing self-control behaviors: Preliminary findings / M. Rosenbaum // Behavior Therapy. — 1980 — Vol. 11, No 1. — P. 109–121.
11. Rosenbaum M. Learned helplessness: The role of individual differences in learned resourcefulness / M. Rosenbaum, Y. Jaffe // British Journal of Social Psychology. — 1983. — No 22. — P. 215–225.
12. Rosenbaum M. Opening versus closing strategies in controlling one's responses to experience / M Rosenbaum // Personal control in action: Cognitive and motivational mechanisms / M. Kofta, G. Weary, G. Sedek. — New York: Plenum, 1998. — P. 61–84.
13. Rosenbaum M. Learned Resourcefulness: On Coping Skills, Self-Control, and Adaptive Behavior / M. Rosenbaum. — New York: Springer, 1990. — 248 p.
14. Schwarzer R. Self-efficacy and health behaviors / R. Schwarzer, R. Fuchs // Predicting health behavior / M. Conner, P. Norman (eds). — Buckingham: Open university press, 1996. — P. 163–196.

REFERENCES

1. Haletska, I. I. (2012) Psykhologichne zdorov'ya yak problema natsionalnoyi bezpeky. Naukoviy visnyk Lvivskoho derzhavnoho universytetu vnutryshnikh sprav. Seriya psykhologichna [Scientific bulletin of Lviv State University of Internal Affairs. Psychological series]. 2(1), 49–58 [In Ukrainian].
2. Akgun, S., & Ciarrochi, J. (2003). Learned resourcefulness moderates the relationship between academic stress and academic performance. *Educational Psychology*, 23, 287–294.
3. Akgun, S. (2004). The effects of situation and learned resourcefulness on coping responses. *Social Behavior and Personality*, 32, 441–448.
4. Gadzella, B. M., Fullwood, H. L., & Ginther, D. W. (1991). Student-life Stress Inventory. Paper presented at Texas Psychological Association Convention, San Antonio, TX.
5. Gintner, G. G., West, J. D., & Zarski, J. J. (2001). Learned resourcefulness and situation-specific coping with stress. *The Journal of Psychology*, 123, 295–304.
6. Kennett, D. J. (1994). Academic self-management counseling: Preliminary evidence for the importance of learned resourcefulness on program success. *Studies in Higher Education*, 19, 295–307..
7. Kennett, D. J. & Keefer, K. (2006). Impact of learned resourcefulness and theories of intelligence on academic achievement of university students: An integrated approach. *Educational Psychology*, 26, 441–457.
8. Meichenbaum, D. (1977). *Cognitive-behavior modification: An integrative approach*. New York: Plenum.
9. Moring J. M. S. (2007) *The role of learned resourcefulness in proactive coping tendencies*. San Antonio: The University of Texas.
10. Rosenbaum, M. (1980). A schedule for assessing self-control behaviors: Preliminary findings. *Behavior therapy*, 11, 109–121.
11. Rosenbaum, M., & Jaffe, Y. (1983). Learned helplessness: The role of individual differences in learned resourcefulness. *British Journal of Social Psychology*, 22, 215–225.
12. Rosenbaum M. (1998) Opening versus closing strategies in controlling one's responses to experience In M. Kofta, G. Weary, G. Sedek (Eds.) *Personal control in action: Cognitive and motivational mechanisms* (pp. 61–84). New York: Plenum.
13. Rosenbaum, M. (1990). *Learned resourcefulness: On coping skills, self-control, and adaptive behavior*. New York: Springer.
14. Schwarzer, R., & Fuchs, R. (1996). Self-efficacy and health behaviors. In M. Conner & P. Norman (Eds.), *Predicting health behavior: Research and practice with social cognition models*. (pp. 163–196) Buckingham, UK: Open University Press.

Бирон Богдан Владимирович

канд. психол. наук., ст. преподаватель кафедры дифференциальной и специальной психологии ОНУ им. И. И. Мечникова

**ОБУЧЕННАЯ РЕСУРСНОСТЬ И ПСИХИЧЕСКОЕ ЗДОРОВЬЕ:
ПСИХОМЕТРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ УКРАИНСКОЙ ВЕРСИИ ШКАЛЫ
САМОКОНТРОЛЯ**

Резюме

Статья посвящена изучению вопросов о взаимосвязи между психическим здоровьем и ресурсами личности в контексте достижений теории обученной ресурсности. Целью статьи является психометрический анализ украинской версии шкалы самоконтроля и оценка взаимосвязей обученной ресурсности с показателями психического здоровья на выборке студентов ($n = 450$). Оставлено 12 пунктов, которые сформировали окончательную версию шкалы в однофакторном решении. Построенная шкала характеризовалась достаточной внутренней согласованностью ($\alpha = 0,68$; $\omega_B = 0,71$) и ретестовой надежностью ($r = 0,79$). Установлено, что студенты с высоким уровнем обученности ресурсности реже проявляли негативные поведенческие реакции ($r = -0,13$; $p = 0,01$) и в большей степени применяли когнитивное оценивание стресса ($r = 0,34$; $p < 0,001$).

Ключевые слова: обученная ресурсность, психическое здоровье, психометрическая адаптация, конфирматорный факторный анализ, ретестовая надежность.

Biron B. V.

PhD in Psychology Senior Lecturer, Department of Differential and Special Psychology, ONU named after I. I. Mechnikov

**LEARNED RESOURCEFULNESS AND MENTAL HEALTH:
PSYCHOMETRIC ANALYSIS OF UKRAINIAN VERSION
OF SELF-CONTROL SCHEDULE**

Abstract

The mental health is recognized the most important components of a high quality of life that allow people to consider their lives meaningful, to be active and creative members of society. However, the problem of relationship between mental health and personality resources in the context of learned resourcefulness theory remains unresolved. The aim of the article is a psychometric analysis of the Ukrainian version of the Self-Control Schedule and assessment relationships between learned resourcefulness and indicators of mental health on a students' sample ($n = 450$). It is shown that at the first stage from the scale were withdrawn items low in absolute value in latent factor loadings, at the second stage — the possible correlations were identified by the modification indices. These correlations were included into the model and improved it ($\chi^2/df = 0.98$; $RMSEA = 0.00$; $SRMR = 0.03$; $NFI = 0.91$; $NNFI = 1.00$; $CFI = 1.00$). The 12 items were left and shaped the final version of the scale in the one-factor decision. The final scale was characterized by sufficient internal consistency ($\alpha = 0,68$; $\omega_B = 0,71$) and test-retest reliability ($r = 0,79$). It was found that students with high levels of rarely showed negative behavioral responses ($r = -0,13$; $p = 0,01$) and more used cognitive assessment of stress ($r = 0,34$; $p < 0,001$). The future research in this field is outlined.

Key words: Learned resourcefulness, mental health, psychometric adaptation, confirmatory factor analysis, test-retest reliability.

Стаття надійшла до редакції 06.02.2017